

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Priecelovej a členov senátu JUDr. Štefana Šatku a JUDr. Viery Pepelovej, v právnej veci žalobcu: **T., spol. s r. o.**, M., S., IČO: X., zast. JUDr. F. V., advokátom so sídlom H., 974 01 B., proti žalovanému: **S., a. s.**, M., B., IČO:., **o zaplatenie 2 987 425,70 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 22 Cb 280/2002, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 Cob 29/2009 – 651 zo dňa 8. júna 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu č. k. 1 Cob 29/2009 – 651 zo dňa 8. júna 2009 v napadnutej časti úroku z omeškania **m e n í** tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 17,6 % ročne zo sumy 1 493 726,34 Eur od 02. 02. 2000 až do zaplatenia a zo sumy 429 702,09 Eur od 29. 01. 2000 až do zaplatenia.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu trovy dovolacieho konania v sume 141,21 Eur.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Bratislave II rozsudkom zo dňa 22. 11. 2006 č. k. 22Cb 280/2002377-zaviazal žalovaného na zaplatenie 57 945 205 Sk istiny spolu so 17,6 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 12 945 205 Sk od 29. 01. 2000 do zaplatenia, zo sumy 45 000 000 Sk od 02. 02. 2000 do zaplatenia. Vo zvyšku konanie zastavil.

Súd prvého stupňa mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že zmluva o zabezpečení prípravných a realizačných prác v investičnej, poradenskej a konzultačnej činnosti, uzavretá medzi sporovými stranami dňa 17. 09. 1988 je platná. Keďže si žalovaný nesplnil záväzok vyplývajúci z článku 3, vznikol žalobcovi nárok na dohodnutú zmluvnú pokutu v zmysle článku 5 uvedenej dohody, ktorú vyúčtoval za rok 1998 faktúrou č. 753/99 vo 45 000 000 Sk a za rok 1999 faktúrou č. 754/99 vo 45 000 000 Sk. V priebehu konania žalobca zobral žalobu späť v časti o zaplatenie 32 054 795 Sk, ktorá sa týkala časti zmluvnej pokuty za rok 1998, pričom prvostupňový súd konanie v tejto časti zastavil podľa ust. § 96 O. s. p.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku v zaväzujúcej časti a v časti náhrady trov konania podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný a žiadal žalobu v tejto časti zamietnuť a priznať mu náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutých častiach podľa ust. 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods.2 O. s. p., a po oboznámení sa s obsahom spisu, dôvodmi odvolania, ako i zrušujúcim uznesením Najvyšší súd Slovenskej republiky zo dňa 11. 12. 2008 sp. zn. 5Obdo/11/2008 dospel k záveru, že prvostupňový súd vykonal dostatočné dokazovanie na základe dôkazov predložených účastníkmi konania alebo nimi navrhnutými, správne zistil skutkový stav veci i vec správne právne posúdil a náležite sa vysporiadal so všetkými vznesenými námietkami ohľadne platnosti právneho úkonu.

Je teda nepochybné, že zmluva uzavretá medzi právnymi predchodcami účastníkov konania dňa 17. 09. 1988 pod č. 98/168 je uzavretá platne v čl. 5, v ktorej si zmluvné strany dohodli pre prípad porušenia tam stanovenej povinnosti zmluvnú pokutu vo výške 30 %

z dohodnutej ceny ročného objemu prác za každý rok samostatne, vrátane r. 1998. Nie je uzavretá v rozpore s dobrými mravmi, pretože za rozpor s dobrými mravmi nemožno považovať dohodnutú dobu trvania záväzkového vzťahu na dobu 5 rokov, či dojednanie výšky zmluvnej pokuty. Obe zmluvné strany uzavreli túto zmluvu slobodne a vážne v súlade so zákonom a slobodnou vôľou.

Keďže žalovaný svoj záväzok zo zmluvy nepochybne nesplnil, správne preto žalobca vyúčtoval za nedodržanie záväzku zmluvnú pokutu, a to daňovými dokladmi č. 753/99 a č. 754/99, na zaplatenie ktorých zaviazal prvostupňový súd žalovaného. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, keď nevyužil svoje moderačné oprávnenie podľa ust. § 301 OBZ, nakoľko dojednaním zmluvnej pokuty zmluvné strany naplnili zásadu zmluvnej voľnosti, pričom výška dohodnutej zmluvnej pokuty je v záväzkových vzťahoch obvyklá, jej výška je primeraná významu a hodnote zabezpečovanej povinnosti.

Rovnako súd prvého stupňa správne rozhodol o trovách prvostupňového konania, pochybil však pri uvádzaní zákonného ustanovenia, ním priznaná výška trov je však správna. Nepochybne žalobca vzal žalobu späť, v tejto časti nebola žaloba dôvodná, preto v tejto časti rozhodovania o trovách konania mal súd postupovať podľa ust. § 146 ods. 2 O. s. p. a vo zvyšku podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Preto odvolací súd rozhodnutie v časti napadnutej odvolaním týkajúcej sa napadnutej časti istiny a trov prvostupňového konania ako vecne správne podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Pokiaľ ide o úrok z omeškania, je nesporné, že žalovaný sa dostal do omeškania (§ 365 OBZ) so zaplatením zmluvnej pokuty, nesprávne však rozhodol prvostupňový súd, pokiaľ ide o počiatok plynutia tejto lehoty. Je nesporné, že žalobca vystavil dve faktúry, ktoré však neskôr od žalovaného stiahol, preto v tom čase sa žalovaný nemohol dostať do omeškania. Na plnenie ho žalobca vyzval až dorúčením žaloby 11. 11. 2002, preto odvolací súd týmto dňom stanovil počiatok lehoty za omeškanie a v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa zmenil, tak žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 17,6 % ročne zo sumy 1 493 726,34 Eur (45 000 000 Sk) od 11. 11. 2002 až do zaplatenia a zo sumy 429 702,09 Eur (12 945 205 Sk) od 11. 11. 2002 až do zaplatenia.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

O trovách dovolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 243 d O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie v časti výroku týkajúcej sa doby priznaných úrokov z omeškania podľa ust. § 238 ods. 1 O. s. p. z dôvodov ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p.

Zo spisu je zistiteľné, že právny predchodca žalobcu N., spol. s r.o. uplatnil faktúrou č. 753/99 (č. 1. spisu 8) s dňom splatnosti 28. 01. 2000 podľa podacej pečiatky u žalovaného dňa 26. 01. 2000 zmluvnú pokutu za rok 1998. Toto je zistiteľné z podacej pečiatky na faktúre, ktorú žalovaný prevzal, čím sa táto dostala do jeho faktickej dispozície. Ďalej druhou faktúrou č. 754/99 (č. 1. spisu 9) s dňom splatnosti 01. 02. 2000 podľa podacej pečiatky u žalovaného 26. 01. 2000 si uplatnil zmluvnú pokutu za rok 1999. Aj toto je zistiteľné z podacej pečiatky na faktúre, ktorú žalovaný prevzal, čím sa táto dostala taktiež do jeho faktickej dispozície.

Tieto dve faktúry ako daňové doklady založili začiatok plynutia omeškania u zmluvnej pokuty za rok 1998 od 29. 01. 2000 a zmluvnej pokuty za rok 1999 od 02. 02. 2000. Týmto zákonným postupom začala u každej zmluvnej pokuty samostatne plynúť doba omeškania s plnením dlhu tak, ako to určuje rozsudok č. k. 22Cb 280/2002-377 Okresného súdu Bratislava II zo dňa 22. 11. 2006.

Z obsahu spisu a predložených dôkazov jednoznačne vyplýva, že „žiadost' o vrátenie faktúr“ na strane N., spol. s r.o., bolo neplatným právnym úkonom a aj vlastné vrátenie faktúr ako úkon konania voči tretej osobe zo strany žalovaného bol úkonom neplatným. Pri náležitom právnom posudzovaní nemohli tieto úkony vyvolať taký následok, ktorý predpokladal odvolací súd, že „stiahnutím dvoch faktúr žalobcu“ sa žalovaný nemohol dostať do omeškania. Z tohto možno vyvodit' ten záver, že vrátenie faktúr, ktoré sa tu konštatuje ako úkon, nemohlo mať a nemalo žiadny vplyv na zánik alebo prerušenie plynutia omeškania, lebo nebolo vykonané relevantným spôsobom, lebo iba samotné vrátenie faktúr zo strany dlžníka samé o sebe bez skúmania dôvodov a vlastného procesu a oprávnenosti vrátenia neodôvodňuje takýto záver. Navyše objektívne, a dnes je to už zistené, sa ani nepotvrdil v súdnom konaní dôvod, ktorý bol deklarovaný v žiadosti o vrátenie faktúr a tým sú (viď

žiadosť o vrátenie faktúr zo dňa 06. 03. 2000) skutočnosti o pochybnosti práv a povinností zo zmluvy, podkladom ktorej bola právna analýza a dôvodnosť potreby rokovať o urovnaní. Aj táto skutočnosť potvrdzuje, že, ak by bola v tom čase aj dôvodná, konať vo vzťahu k tretím osobám sa malo spôsobiť, ktorý upravuje zákon. Pretože sa tak nestalo, nemožno na túto skutočnosť ako preukázanú pri právnom hodnotení prihliadať. Je preto treba považovať rozhodnutie odvolacieho súdu v časti doby omeškania za také, ktoré nie je v súlade so zákonom a priznať nároky v takom rozsahu, v akom sú uvedené v petite tohto dovolania.

Z hľadiska právneho posudzovania, ak raz začalo plynúť omeškanie pri prvej faktúre za rok 1998 od 29. 01. 2000 a pri druhej faktúre za rok 1999 od 02. 02. 2000 a toto plynutie nebolo prerušené alebo nezaniklo na základe právne relevantného právneho dôvodu, nemožno mať za to, že omeškanie neplynie od tej doby a je nedôvodné a nahradiť tento úsudok v právnom posudzovaní záverom o novom plynutí omeškania tak, ako to urobil odvolací súd .

Odvolací súd dospel na základe uvedeného k nesprávnym právnym záverom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), a to takým procesným postupom, ktorý treba považovať za inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (ust. § 241 ods. 2 písm. b/ O s. p.).

Navrhuje, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil v zmysle § 243b ods. 2 O. s. p. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 17,6% ročne zo sumy 429 702,09 Eur od 29. 01. 2000 až do zaplattenia a zo sumy 1 493 726,34 Eur od 02. 02. 2000 až do zaplattenia.

Zároveň si uplatňuje trovy dovolacieho konania v celkovej sume 38 679,02 Eur. Súdny poplatok za dovolanie, 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania a podanie dovolania) po 2 299 Eur + DPH a 2 x 6,95 Eur - režijný paušál v zmysle vyhlášky č.655/2004 Z. z. Pri výpočte trov právneho zastúpenia žalobca vychádzal z kapitalizovanej sumy úrokov v zmysle predloženého vyčíslenia.

Žalovaný sa písomne nevyjadril k podanému dovolaniu .

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie je v napadnutej časti prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.) a je opodstatnené.

Odvolačný súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa istiny ako vecne správny podľa ust. 219 ods. 1 O. s. p. Stotožnil sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, že žalovaný si nespĺnil svoj záväzok vyplývajúci zo zmluvy č. 98/168 zo dňa 17. 09. 1998, a preto sa žalobca oprávnenne domáhal zaplata zmluvnej pokuty, ktorú si sporové strany dohodli za porušenie zmluvnej povinnosti.

Taktiež je nesporné, že žalovaný sa dostal do omeškania so zaplatením zmluvnej pokuty – peňažného záväzku. Sporná ostala otázka určenia splatnosti úroku z omeškania.

V danom prípade sa jedná o obchodno-záväzkový vzťah, na ktorý je potrebné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka (OBZ).

Pri každom omeškaní so splnením peňažného záväzku alebo jeho časti vzniká povinnosť platiť úroky z omeškania v zmysle § 369 OBZ v znení do novely Obchodného zákonníka, ktorá bola uskutočnená zákonom č. 530/2003 Z. z. účinnou od 01. 02. 2004.

V zmysle prechodných ustanovení (§ 763a OBZ) práva zo zodpovednosti za porušenie záväzkov zo zmlúv uzavretých pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa spravujú podľa doterajších právnych predpisov.

Povinnosť platiť úroky z omeškania je založená na princípe objektívnej zodpovednosti.

Je potrebné rozlišovať splatnosť dlhu, vznik omeškania, resp. vznik povinnosti platiť úroky z omeškania a splatnosť tejto povinnosti. Vznik omeškania sa viaže na splatnosť dlhu. Ak dlžník nespĺní svoj záväzok včas, dostane sa do omeškania. Omeškanie nastáva automaticky v tom zmysle, že na jeho vznik nie je potrebný žiadny právny úkon veriteľa (napr. upomienka, výzva a pod.).

Výška úrokov z omeškania v zmysle § 369 ods. 1 OBZ v znení do novely sa riadi predovšetkým dohodou strán. Len, ak výška úrokov nie je zmluvne dohodnutá, nastupuje výška úrokov ustanovená zákonom, t. j. išlo o sadzbu o 1% vyššiu ako úroková sadzba určená obdobne podľa § 502. Medzi sporovými stranami uplatnená výška úroku (17,6 % ročne) nebola sporná.

Čas splnenia (splatnosť) dlhu je spravidla určený v zmluve. Ak to tak nie je, aplikuje sa všeobecná úprava času plnenia (§ 340 a nasl. OBZ). To znamená, že určí čas plnenia veriteľ tým, že dlžníka o plnenie požiada, ak nie je pri konkrétnom zmluvnom type osobitné ustanovenie o čase plnenia. Ak veriteľ v tejto výzve na plnenie neurčí lehotu splatnosti, je dlžník povinný záväzok splniť bez zbytočného odkladu po tom, čo ho veriteľ o plnenie požiadal.

Keďže žalovaný nezaplatil zmluvnú pokutu za rok 1998 a ani za rok 1999, pričom podľa článku 5 dohody (čl. 6), pri porušení zabezpečeného záväzku za rozhodné obdobie, čo bolo nesporne preukázané, bol povinný zaplatiť dohodnutú sankciu za každý rok samostatne, dostal sa do omeškania sa splnením peňažného záväzku.

Žalobca ako veriteľ daňovým dokladom – faktúrou č. 753/99 doručenou žalovanému dňa 26. 01. 2000, vyzval dlžníka na plnenie a určil lehotu splatnosti sankčného postihu za rok 1998 dňom 28. 01. 2000. Faktúrou č. 754/99 doručenou žalovanému dňa 26. 01. 2000 vyzval dlžníka na plnenie sankčného postihu za rok 1999 a určil lehotu splatnosti dňom 01. 02. 2000.

Lehota splatnosti uvedená vo faktúrach sa považuje za lehotu, ktorú určil veriteľ na plnenie, a tým nahradil lehotu „bez zbytočného odkladu“ určenú v ust. § 340 ods. 2 OBZ. Márnym uplynutím tejto lehoty sa dostal dlžník do omeškania so splnením peňažného záväzku a úrok z omeškania sa stal splatným.

Z obsahu spisu, ako aj z právoplatného rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo dňa 22. 11. 2006 č. k. 22 Cb 280/2002-377 ohľadne istiny jednoznačne vyplýva, že predmetné faktúry boli vrátené bez právneho dôvodu a zo strany žalobcu ako veriteľa nedošlo k určeniu novej lehoty splatnosti dlhu, a preto uvedená skutočnosť je bez právnej relevancie a nemá vplyv na určenie splatnosti úroku z omeškania.

Preto rozhodnutie odvolacieho súdu ohľadne určenia počiatku plynutia lehoty splatnosti úroku z omeškania až dňom podania žaloby je v rozpore s uvedenými zákonnými ustanoveniami.

Rozhodnutie odvolacieho súdu v časti príslušenstva, ktorou zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, je vecne nesprávne, keďže vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Dovolací súd preto podľa § 243b ods. 2 a 4 O. s. p. rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti predmetného rozsudku.

O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa ust. 243b ods.5 O. s. p. v spojení s ust. § 224 ods. 1a § 142 ods. 1 O. s. p. Úspešnému žalobcovi priznal trovy právneho zastúpenia v sume 141,21 Eur (dva úkony právnej služby po 53,49 Eur, 2 x 6,95 Eur paušálna náhrada + DPH 20,33 Eur v zmysle vyhlášky č. 655/ 2004 Z. z. (§ 11 ods. 1, § 16 ods. 3). Pri stanovení základnej tarifnej odmeny za poskytnutie právnej služby dovolací súd vychádzal z ust. § 11 ods. 1 cit. vyhlášky z jednej trinástiny výpočtového základu, t. j. 53,49 Eur. Predmetom dovolacieho konania sú len úroky z omeškania, ktoré boli uplatnené žalobným návrhom súčasne s istinou bez vyčíslenia a stávajú sa príslušenstvom pohľadávky v zmysle § 121 ods. 3 OZ. Cena príslušenstva nebola ani zahrnutá do základu poplatkového úkonu v zmysle § 7ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov. Dovolateľovi nebol vyrubený súdny poplatok z predmetného dovolania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2009

**JUDr. Alena P r i e c e l o v á, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vypracovania: M. B.